

**Dkt. Robert A. Peterson, Theolojia Sahihi, Kipindi cha 4,
Sauti za Kihistoria kuhusu Utatu, Karne ya Tatu na Utangulizi wa Augustine**

© 2024 Robert Peterson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia halisi, au Mungu. Hii ni kipindi cha 4, Sauti za Kihistoria kuhusu Utatu, Karne ya Tatu na utangulizi wa Augustine.

Tunaendelea na utafiti wetu wa Utatu kwa kutumia theolojia ya kihistoria ya Utatu na Mafundisho ya Kikristo ya Mapema ya JND Kelly yalisogea hadi Utatu wa karne ya tatu.

Karne ya tatu ilishuhudia kuibuka kwa mielekeo inayokinzana katika mawazo ya Utatu, ambayo yangetoa nyenzo kwa ajili ya mabishano ya baadaye. Hadi sasa, jambo kuu lililokuwa likizingatiwa sana na imani ya Kikristo lilikuwa ni umoja wa Mungu. Mapambano dhidi ya upagani na Ugnostiki yaliweka makala hii mbele sana.

Kwa hivyo, ingawa wanatheolojia walikuwa wanajua waziwazi tofauti ndani ya Uungu mmoja usiogawanyika, hawakuonyesha nia ndogo ya kuchunguza uhusiano wa milele wa hao watatu, sembuse kujenga kifaa cha dhana na lugha kinachoweza kuwaelezea. Utatu wa Kiuchumi wa aina ya baba wa mapema uliendelea kupata vielelezo vyake mwishoni mwa karne ya pili na mwanzoni mwa karne ya tatu. Hata hivyo, mafanikio yake yalileta athari kubwa katika miduara, ambayo ilipinga mafundisho ya Logos na kushuku kwamba msisitizo unaoongezeka juu ya utatu uliofunuliwa na ufunuo ulihatarisha umoja wa kimungu.

Mkondo huu wa mawazo ulikuwa dhahiri zaidi Magharibi. Uliitwa Utawala wa Kimonarchi kwa sababu wafuasi wake, kama Tertullian alivyokabiliana nao, waliogopa uchumi na kutafuta kimbilio katika ufalme. Utawala wa Kimonarchi kwa Kigiriki, huo ni msemu kwamba kulikuwa na chanzo kimoja cha kimungu na kanuni ya vitu vyote.

Wakati huo huo, harakati kinyume kabisa ilikuwa ikiendelea Mashariki. Hii ilichukua umbo la dhana ya waziwazi ya uungu, ambayo ilijaribu, bila kuachana na kanuni ya msingi ya Mungu mmoja, kufanya haki kwa uhalisia na utofautishaji wa watatu ndani ya Mungu wa milele. Kwa maneno mengine, kwa kujikimu kwao kama watu.

Ingawa mwanzoni ilihusishwa na Alexandria, mbinu hii mpya ilikusudiwa kuacha hisia ya kudumu kwenye Utatu wa Kigiriki kwa ujumla na, kwa kweli, kwenye mawazo ya Kikristo kwa ujumla. Hippolytus na Tertullian, kazi yetu ya kwanza ni kuwafikiria wanatheolojia wawili waliosimama moja kwa moja katika mstari wa Mtetezi wa Ukristo na Irenaeus. Walikuwa Wakatoliki wa Kirumi, mpinga papa wa Kirumi, na

shahidi Hippolytus, aliyekufa mwaka wa 235, na Tertullian wa Afrika Kaskazini karibu mwaka wa 160 hadi 220, au baadhi ya wasomi wanasema karibu mwaka wa 220.

Kama watangulizi wao, wote wawili walikuwa wameweka hazina kubwa kwa imani ya Mungu mmoja, wakitumia nguvu zao kukanusha imani ya Gnostiki ya uwili. Mawazo yao yalikuwa sawa kwa njia fulani, lakini Hippolytus alikuwa mchoro zaidi na alikuwa na ladha ya kizamani zaidi. Akili nzuri ya Tertullian iliweza kuunda kauli yenye thamani ya kudumu zaidi.

Kidokezo cha mafundisho yao kuhusu yale ya Irenaeus ni kuyakaribia kwa wakati mmoja kutoka pande mbili tofauti, tukimchukulia Mungu A, kama alivyo katika uhai wake wa milele na B, kama anavyojifunua katika mchakato wa uumbaji na ukombozi. Neno kamili walilokopa kutoka kwa Irenaeus kwa ajili ya mwisho lilikuwa uchumi. Kigiriki, oikonomia , Kilatini, dispensatio .

Kutoka kumaanisha mpango wa kimungu au kusudi la siri la Mungu, neno hilo likawa linatumika katika theolojia ya Kikristo hadi mwili, lengo la kusudi la kimungu. Hata hivyo, miongoni mwa maana zake za asili, ilikuwa ni ile ya usambazaji, mpangilio, mpangilio wa mambo kadhaa katika mpangilio wa kawaida au kodi, neno la Kigiriki, na hivyo liliongezwa kuashiria tofauti ya baba na mwana, baba, samahani, kuashiria tofauti ya Mwana na Roho kutoka kwa Baba mmoja kama ilivyofunuliwa katika utekelezaji wa mpango wa ukombozi wa Mungu, uchumi. Kwanza, basi, Hippolytus na Tertullian wote walikuwa na dhana ya Mungu kuwepo katika upweke wa kipekee kutoka milele yote, lakini akiwa na umoja ulio karibu na usiogawanyika naye katika mfano wa kazi za kiakili za mwanadamu, sababu au neno lake.

Hili ndilo fundisho linalojulikana tangu mtetezi wa Logos na Diathetos , na Hippolytus anatumia neno la kiufundi. Kwake, kuhusu Tation na Irenaeus, neno la Mungu na hekima yake vinatofautishwa, kwa kweli vikiwa, Mwana na Roho wanaoonekana kuwa karibu, lakini Tertullian anafuata desturi inayolinganisha hekima na neno. Tertullian yuko wazi, akionyesha kwamba kabla ya vitu vyote, Mungu alikuwa peke yake, akiwa ulimwengu wake mwenyewe, mahali pake, kila kitu.

Hata hivyo, alikuwa peke yake kwa maana kwamba hakukuwa na kitu cha nje kwake, lakini hata wakati huo, hakuwa peke yake kweli, kwani alikuwa na sababu aliyokuwa nayo ndani yake, yaani, sababu yake mwenyewe. Zaidi ya hayo, anaonyesha wazi zaidi kuliko yeyote wa watangulizi wake utofauti au upekee wa sababu au neno hili lililokuwa karibu. Neno la kimungu ambalo Mungu alikuwa akilitumia kudhihaki kutoka milele na ambalo linajumuisha, nukuu, nyongeza ya pili kwake mwenyewe, nukuu iliyofungwa.

Pili, hata hivyo, utatu wa asili ya Mungu unadhihirishwa, samahani, katika uumbaji na ukombozi. Kulingana na Hippolytus, Mungu alipopenda, alianzisha neno lake,

akimtumia kuumba ulimwengu na hekima yake ili kuupamba au kuupanga. Baadaye, akiwa bado na wokovu wa ulimwengu, alilifanya neno hilo kuwa lisiloonekana hadi sasa, lisiloonekana wakati wa kufanyika mwili.

Hapo, pamoja na Baba, yaani, Uungu mwenyewe, kulikuwa na Uungu mwingine wenyewe; kulikuwa na mwingine, nafsi ya pili, huku Roho akikamilisha utatu. Lakini ikiwa kuna watatu waliofunuliwa katika uchumi, kwa kweli, kuna Mungu mmoja tu kwani ni Baba anayeamuru, Mwana anayetii, na Roho anayetufanya tuelewe. Hippolytus anasisitiza zaidi juu ya umoja muhimu, akisema kwamba kuna nguvu moja tu na kwamba ninapozungumzia nyingine, simaanishi miungu miwili, bali kama ilivyo, mwanga kutoka kwenye nuru, maji kutoka chanzo chake, miale kutoka jua.

Maneno hayo yaliingia katika baadhi ya imani. Kwa maana kuna nguvu moja tu, na ile inayotoka kwa yote. Yote ni Baba, na nguvu inayotoka kwa yote ni neno.

Yeye ni akili ya Baba, kwa hivyo vitu vyote hupitia yeye, lakini yeye pekee ndiye anayetoka kwa Baba." Tena, maneno haya hayapaswi kuhukumikiwa na theolojia ya baadaye, kwa sababu ukifanya hivyo, yanasikika kama ya udogo, kana kwamba watu hao hawakuwa watu, hilo ni neno la baadaye, kana kwamba watatu hawakuwa wa milele, lakini si sawa kumhukumu kwa msingi huo. Ni kufanya uasili. Hippolytus alisita kumtaja neno hilo kama Mwana kwa maana nyingine yoyote isipokuwa ya proleptic hadi wakati wa kufanyika mwili, maana ya unabii.

Tertullian alimfuata mtetezi huyo katika kuorodhesha kizazi chake kikamilifu kutokana na mawazo yake ya kazi ya uumbaji. Kabla ya wakati huo, Mungu hakuweza kusemwa kabisa kuwa alikuwa na mwana, ilhali baada yake, neno baba, ambalo kwa wanatheolojia wa awali kwa ujumla lilimtaja Baba Mungu kama mwandishi wa uhalisia, lilianza kupata maana maalum ya Baba wa Mwana. Kama ilivyozalishwa, neno Mwana ni mtu, utu, na la pili kwa nyongeza ya Baba.

Katika nafasi ya tatu, hata hivyo, kuna Roho, mwakilishi au msaidizi wa Mwana. Anatoka kwa Baba kupitia Mwana, akiwa wa tatu kutoka kwa Baba na Mwana, kama vile tunda linalotokana na chipukizi lilivyo la tatu kutoka kwenye mzizi, na kama vile mfereji unaotolewa kutoka mtoni ulivyo wa tatu kutoka kwenye chemchemi, na kama vile nuru katika miale ilivyo ya tatu kutoka kwenye jua. Yeye pia ni mtu, hivyo kwamba uungu ni utatu, Trinitas.

Tertullian ndiye wa kwanza kutumia neno hilo. Kwa kweli watatu hao ni tofauti kiidadi, wakiwa na uwezo wa kuhesabiwa. Hivyo Tertullian anaweza kusema, "tunaamini katika Mungu mmoja tu, lakini tunatii kipindi hiki, ambacho ni neno letu la uchumi, kwamba Mungu mmoja pekee ana mwana pia, neno lake, ambaye ametoka kwake mwenyewe, ambaye Mwana alimtuma, kulingana na ahadi yake, Roho Mtakatifu, msaidizi, kutoka kwa Baba."

Baadaye, katika muktadha huo huo, anaweza kusawazisha umoja wa kimungu na "fumbo la uchumi, ambalo linawagawanya watatu katika Utatu, likimweka Baba, Mwana, na Roho kama watatu." Tertullian alijitahidi kuonyesha kwamba utatu uliofunuliwa katika uchumi haukuwahi kupingana na umoja muhimu wa Mungu. Kama Hippolytus, alisema kwamba ingawa watu watatu walikuwa dhihirisho kadhaa za nguvu moja isiyogawanyika, akibainisha kwamba kwa mfano wa serikali ya kifalme, mmoja katika uhuru huo huo angeweza kutekelezwa na mashirika ya uratibu.

Kama mtetezi wa msamaha, alikataa tena na tena pendekezo kwamba tofauti kati ya hao watatu ilihusisha mgawanyiko au utengano wowote. Ilikuwa tofauti au mgawanyo, usambazaji, si utengano, na alinukuu umoja kati ya mzizi na chipukizi lake, chanzo na mto, na jua na mwanga wake kama vielelezo. Njia yake ya kipekee ya kuelezea hili ilikuwa kusema kwamba Baba, Mwana, na Roho ni kitu kimoja.

Kwa hivyo, Baba na Mwana ni kitu kimoja kinachofanana, ambacho hakijagawanywa, bali kimepanuliwa. Dai la Mwokozi, Mimi na Baba ni kitu kimoja, linaonyesha kwamba hao watatu ni uhalisia mmoja, nukuu, si mtu mmoja, ikielekeza kama inavyoonyesha utambulisho wa kitu na si umoja wa nambari tu. Mwana ni kitu kimoja na Baba, na Mwana na Roho ni kitu kimoja na kitu cha Baba.

Kwa kutumia lugha ya kimwili isiyo na msingi, alimchukulia Roho Mtakatifu kama aina ya vitu visivyo na mpangilio sana, kistiari. Kantarian anaweza kusema, kunukuu, kwamba Baba ndiye kiini kizima, huku Mwana akiwa ni chanzo cha nukuu nzima, ambapo muktadha unaonyesha wazi kwamba sehemu haipaswi kuchukuliwa kihalisi kama inayoashiria mgawanyiko wowote au mgawanyiko. Kwa hivyo, anapofupisha jambo hilo, anakataa wazo kwamba watu wanaweza kuwa watatu katika hadhi, kiini, au nguvu.

Kuhusu haya, Uungu ni mmoja bila kutenganishwa, na utatu unatumika tu kwa daraja, kipengele, au udhihirisho ambapo watu hao wanawasilishwa. Hippolytus na Tertullian walikuwa na msimamo mmoja na Irenaeus kuhusu wale watatu waliofunuliwa katika uchumi kama udhihirisho wa wingi ambao waliuelewa, hata kama haueleweki vizuri, katika maisha ya karibu ya Uungu. Ambapo kulikuwa na maendeleo ya Irenaeus ilikuwa katika majaribio yao, moja, a, kuweka wazi umoja wa nguvu au dutu ya kimungu ambayo hao watatu walikuwa misemo au maumbo, na b, katika maelezo yao kuwahusu kama watu, prosopa, Kigiriki, personae, Kilatini.

Ikumbukwe kwamba neno hili la mwisho bado lilihifadhiwa kwa ajili yao kama lilivyodhihirishwa katika mpangilio wa ufunuo. Baadaye tu ndipo lilipoanza kutumika kwa neno katika Roho kama lililo karibu katika uwepo wa milele wa Mungu. Kumekuwa na majadiliano mengi kuhusu maana halisi ya istilahi zao, baadhi

wakisema kwamba kwa Tertullian, kwa vyovyote vile, kwa malezi yake ya kisheria, kiasi kikubwa kilimaanisha kipande cha mali ambacho watu kadhaa wangeweza kumiliki kwa pamoja.

Hata hivyo, maana ya sitiari ilikuwa ya kwanza akilini mwake, na neno hilo lilimaanisha kiini cha kimungu, ambacho Mungu ni chake huku likisisitiza uhalisia wake halisi. Kama anavyosema, "Mungu ni jina la kiini, yaani, uungu, na neno, mbali na kuwa kitu kisicho cha kawaida, ni la msingi, kiini kilichoundwa na roho na hekima na sababu." Kwa hivyo, anapozungumzia Mwana kama mwenye kiini kimoja na Baba, anamaanisha wanashiriki asili au kiini sawa cha kimungu.

Na, kwa kweli, kwa kuwa Uungu haugawanyiki, ni kiumbe kimoja kinachofanana. Kwa upande mwingine, maneno mtu na mtu, Kigiriki na Kilatini, yalifaa sana kuelezea utofauti au uhai huru wa watatu hao. Baada ya awali kumaanisha uso, na hivyo usemi, na kisha jukumu, neno la zamani la Kigiriki prosopa , au uso au mtu, lilikuja kumaanisha mtu binafsi, mkazo ukiwa kwa kawaida kwenye kipengele cha nje au uwasilishaji wa lengo.

Maana kuu ya utu wa Kilatini ilikuwa barakoa, ambayo mabadiliko yalikuwa rahisi kwa mwigizaji aliyeivaa na mhusika aliyecheza. Katika matumizi ya kisheria, ingeweza kuwakilisha mwenye hati miliki ya mali, lakini kama ilivyotumiwa na Tertullian, ilimaanisha uwasilishaji halisi wa mtu kama huyo. Katika hali zote mbili, inapaswa kuzingatiwa, ilikuwa wazo la kujitambua siku hizi linalohusishwa na mtu, na la kibinafsi kabisa.

Utawala wa kifalme wenye nguvu, miongo ya mwisho ya karne ya pili, ulishuhudia kuibuka kwa aina mbili za mafundisho, ambazo, ingawa ni tofauti kimsingi, zimeunganishwa na wanahistoria wa kisasa chini ya jina la kawaida la utawala wa kifalme . Utawala wa kifalme wenye nguvu , unaoitwa kwa usahihi zaidi kama uasili, ulikuwa nadharia kwamba Kristo alikuwa mtu wa kawaida, ambaye Roho wa Mungu alikuwa amemshukia. Kimsingi ulikuwa uzushi wa Kikristo, lakini mazingira ambayo uliibuka yanahalalisha jinsi ulivyotendewa hapa, chini ya Utatu.

Modalism, kwa hivyo kuna monarchianism inayobadilika na modalisticism Utawala wa kifalme . Wana uhusiano gani? Utawala wa kifalme ni ufalme na umoja wa Mungu. Makosa haya, na yalikuwa makosa makubwa, yanaonyesha kanisa halikupotoka kutoka kwenye umoja wa Uungu.

Kwa kweli, ilikuwa kubwa sana kiasi kwamba walijaribu kuhesabu data kuhusu Mwana hasa, na Roho, kimakosa. Lakini haikuweza kuhamishwa kutoka kwenye umoja wa Mungu. Hilo ni jambo zuri.

Matokeo haya mengine yalikuwa mabaya sana. Kristo ni mwanadamu tu.

Na Mungu alimchukua kwa kumpa Roho. Naam, sivyo ilivyotokea wakati wa ubatizo wake? Hapana. Mwana wa milele ambaye alifanyika mwanadamu alipewa Roho ili afanye huduma yake ya kidunia wakati wa ubatizo wake.

Hakuwa, na ndiyo, alichukuliwa kwa maana fulani, lakini si kwa maana hii, ya kuwa mwanadamu wa kawaida na kuchukuliwa kama aina fulani ya kimungu mdogo kuliko Mungu. Umodalisti, ambao pekee uliteuliwa na utawala wa kifalme na watu wa wakati huo, ulielekea kufifisha tofauti kati ya Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu. Uainishaji wa wote wawili kama aina za utawala wa kifalme unatokana na dhana kwamba licha ya sehemu tofauti za kuanzia na nia, ziliunganishwa na wasiwasi wa umoja wa kimungu, au utawala wa kifalme .

Kimuundo Utawala wa Kifalme . Ikiwa utawala wa Kifalme wenye nguvu ulikuwa jambo la pekee lenye mvuto wa kimantiki, hilo haliwezi kusemwa kuhusu utawala wa Kifalme halisi, ambao pia uliitwa mfumo wa kidemokrasia, ambao ulikuwa mwelekeo maarufu wa mawazo, ambao kwa vyovyote vile ungeweza kuhesabu kipimo cha huruma katika duru rasmi. Na nguvu iliyoisukuma nyuma yake ilikuwa ni imani mbili zilizoshikiliwa kwa shauku kuhusu umoja wa Mungu na uungu kamili wa Kristo.

Kilicholazimisha kufichuliwa ni tuhuma iliyoongezeka kwamba ukweli wa kwanza ulikuwa unahatarishwa, umoja wa Mungu, na fundisho jipya la Logos na juhudi za wanatheolojia kuwakilisha Uungu kama uliojifunua katika uchumi kama nafsi tatu. Watatu ni Mungu? Je, hilo halihatarishi umoja wa Mungu? Huo ni ukweli usioweza kujadiliwa. Ilikuwa hivyo, lakini matokeo haya hayakuwa mazuri.

Pendekezo lolote kwamba Neno au Mwana alikuwa tofauti au mtu tofauti na Baba lilionekana kwa waamini wa maadili kuongoza bila kuepukika kwenye kufuru ya miungu miwili. Kwa hivyo, waamini wa maadili Wafalme walifundisha kwamba kuna Mungu mmoja, na kwa kweli alijifunua kama Baba, na katika Kristo alijifunua kama Mwana, na siku ya Pentekoste na baadaye alijifunua kama Roho. Lakini haya yalifanyika mfululizo, si kwa wakati mmoja.

Sasa Mungu, Mungu mmoja, alikuwa Baba. Sasa, Mungu yule yule alikuwa Mwana, si Baba tena. Na sasa Mungu mmoja alifunuliwa kama Roho, si Baba tena wala Mwana.

Matumizi ya neno "mode" si jambo la kuamua, kwani tunaweza kuzungumzia kuhusu kuwepo kwa nafsi tatu, aina tatu za kuwa, na njia tatu za kuwa ndani ya kiini kimoja cha kimungu, na hizo zote ni njia za kawaida za kuzungumza. Lakini jambo muhimu ni kwamba, je, watatu ni Mungu kwa wakati mmoja, au ni Mungu watatu mfululizo? Upentekoste wa Umoja ni aina ya kisasa ya "modalism", ambayo inamshikilia Yesu Baba, Yesu Mwana, na Yesu Roho Mtakatifu. Katika mapambano ya Arian, wale

waliokataa uungu wa Kristo, swali lililowasumbua watu lilikuwa uungu kamili wa Mwana.

Ingawa hii ilikuwa sehemu muhimu katika fundisho la Utatu, la mwisho mwanzoni liliwekwa nyuma. Imani ya Nikea, kwa kweli, ilithibitisha tu imani katika Roho Mtakatifu, na miaka mingi ilibidi ipite kabla ya kuwepo kwa utata wowote wa umma kuhusu nafasi ya Roho katika Uungu. Hata hivyo, majadiliano ya masuala ya ndani zaidi hayangeweza kuahirishwa kwa muda usiojulikana, na hapa, tutafuatilia uundaji wa imani ya Utatu.

Wanatheolojia waliohusika zaidi na hili walikuwa Mashariki, Mababa wa Kapadokia. Nahitaji mstari mwingine hapo, asante, rafiki yangu. Basil Mkuu, 325 hadi 379, Gregory wa Nyssa, kaka yake, 335 hadi 395, na Gregory Nazianzus, 325 hadi 390.

Gregory wa Nyssa alikuwa kaka mdogo wa Basil. Katika Magharibi, Augustine, bila shaka. Tunataka kuona jinsi walivyofanya hivyo, lakini kuna mawazo fulani yanayotuongoza kwenye hilo.

La kwanza ni ubadilishaji wa idadi kubwa ya waumini wa kanisa la homo-etousian na kukubali mtazamo wa homo- etousian . Mungu wangu, je , nilikuambia hapo awali, sisi wanatheolojia wataalamu tunapenda mambo haya kwa sababu yanatufanya tuwe na kazi, tofauti hizi. La pili lilikuwa, na nitaelezea ninachozungumzia, kuibuka kwa shauku katika hadhi ya Roho Mtakatifu, na kufikia kilele katika utambuzi wake kama mtu binafsi na mwenye upatano kamili na Baba na Mwana.

Theolojia ya Kikristo imeshambuliwa. Je, unaweza kufikiria watu wakienda vitani kwa ajili ya herufi moja ya Kigiriki? Naam, kama Mwana ni sawa na Baba na Baba, au kama yeye ni kama yeye, ni dhana muhimu sana, na ndiyo, inaweza kuelezwa kwa herufi moja au kwa maneno elfu moja, bila kujali, ni jambo muhimu. Watu waliohusika sana katika maendeleo ya kwanza kati ya haya walikuwa Athanasius na Hilary wa Poitiers.

Wote wawili waligundua, kuhusu masuala ya msingi, kwamba pengo kati ya homo-etousian na chama cha Nicene, homoousians , lilikuwa finyu sana na kwamba mafanikio ya mwisho ya mwisho yangeweza kuhakikishwa kwa kuanzisha uhusiano wa karibu kati yao. Kwa hivyo, katika De Sinatis yake 359, Athanasius alifanya ishara ya upatanishi, akiwasalimu homo-etousians kama ndugu ambao, katika mambo ya msingi, walikuwa na umoja na yeye mwenyewe, kwani walitambua kwamba Mwana alikuwa nje ya ousia ya Baba , na si kutoka kwa hypostasis nyingine. Mzao wake halisi na wa milele pamoja naye, walikuwa karibu vya kutosha kumkubali homoousian , ambayo pekee ilionyesha kwa usahihi ukweli ambao waliukubali dhahiri.

Hilary alienda mbali zaidi katika uundaji wake. Hatua nyingine ya vitendo yenye umuhimu mkubwa ilichukuliwa mwaka 362 katika Baraza la Alexandria, ambalo lilikutana chini ya uenyekiti wa Athanasius. Kila msomaji makini lazima awe aliona na kushangazwa na kiwango ambacho migawanyiko ya kitheolojia wakati huu iliundwa na kuwekwa hai kwa kutumia maneno tofauti na yenye utata ya kitheolojia.

Katika Baraza la Alexandria, ilitambuliwa rasmi kwamba kilichokuwa muhimu si lugha iliyotumika, bali maana iliyoihusu. Yay! Maendeleo ya lugha, marafiki zangu. Hivyo, fomula, hypostases tatu, ambazo hadi sasa zinashukiwa na Wanike, kwa sababu ilisikika masikioni mwao kwa uchungu kama ousia tatu, viumbe watatu wa kimungu, ilitangazwa kuwa halali, mradi tu haikuwa na maana ya Kiaryan ya hypostases za kigeni zilizo tofauti kabisa, tofauti katika kiini kutoka kwa kila mmoja.

Kwa maneno mengine, kanuni tatu au miungu tofauti. Kinachotokea ni upatanisho kwa sababu ya ufafanuzi na ulinzi wa lugha, lakini kilichoonyeshwa tu, yaani, ousia, ousia tatu, kilionyesha tu uhai tofauti wa watu watatu katika utatu mmoja. Fomula iliyo kinyume, hypostasis moja, yenye kusumbua sana kwa Nicenes ya kila shule, ilikubaliwa sawasawa, wafuasi wake wakielezewa kwamba hawakuwa na nia ya kiraia, lakini wakilinganisha hypostasis na ousia, walikuwa wakijaribu tu kuleta umoja wa asili kati ya Baba na Mwana.

Kwa uamuzi huu kama wa mwanasiasa, ambao kwa bahati mbaya uliwashtua wengi Magharibi, ambao waliona katika hypostases tatu kukiri utatu, muungano kati ya pande hizo mbili ulikuwa karibu umetiwa muhuri, na tunaweza kuona ndani yake fomula ambayo ikawa ishara ya imani ya kweli, ousia moja, hypostases tatu, kiini kimoja, watu watatu. Nadharia imeendelezwa kwamba katika kufanya makubaliano haya, Athanasius na Hilary walikuwa wakiidhinisha matumizi ya homoousion kwa maana ya atousion ya nyumbani, na hilo ni kosa ambalo hatatalifuata, tukizingatiwa kama baba na mwana, watu hao ni wawili, na wanaweza kutajwa ipasavyo kama kitu kama hicho, ambacho wote wawili wanacho, na wako katika mmoja, na wako ni mmoja na haugawanyiki. Mtazamo huu kama wa mwanasiasa wa Athanasius na Hilary haukuwa bila athari.

Ilikuwa wakati ambapo kundi kubwa la watu wa jinsia moja lilikuwa likizidi kuwa na wasiwasi kuhusu tishio la Uarian usio na kikomo, ilituliza mashaka yao kwamba kundi la Orthodox lilikuwa la Sibelian, na kufanya theolojia ya jinsia moja iwe rahisi zaidi kwao. Ujio wa jinsia moja wa Roho, Athanasius, mstari wa pili wa maendeleo, yaani utambuzi wa uungu kamili wa Roho, unahitaji mjadala mrefu zaidi, ikiwa ni pamoja na simulizi la mchango wa waanzilishi wa Athanasius. Tangu siku za Origen, tafakari ya kitheolojia kuhusu Roho ilikuwa imebaki nyuma sana katika ibada.

Origen alileta shida katika kufafanua Yohana 1-3 ili kubishana kwamba roho ni mojawapo ya vitu vilivyotokea kupitia jua. Lo! Wakapadokia walilazimika kushughulikia baadhi ya masuala haya.

Kama wangejibu jibe ya Arian, kwamba umoja wa Roho ulionekana kumhusisha Baba katika kuwa na wana wawili, Wakapadokia walitofautisha kati ya mtindo wa Origen wa jua na ule wa roho. Gregory wa Nyssa alitoa kile kilichokuwa kuthibitisha kauli hiyo ya uhakika. Wakapadokia wengine wawili hawakuwa wazi au wenye msisitizo.

Roho, Gregory wa Nyssa alifundisha, inatoka kwa Mungu na ni ya Kristo. Inatoka kwa baba na kupokea kutoka kwa mwana. Hawezi kutenganishwa na neno.

Kutoka hapa ni hatua fupi kuelekea wazo la msafara wa roho wenye pande mbili. Kulingana na Gregory wa Nyssa, watu hao watatu wanapaswa kutofautishwa kwa asili yao, Baba akiwa chanzo na wengine wawili wakiwa chanzo. Watu hao wawili ambao wamesababishwa wanaweza kutajwa zaidi kwa sababu mmoja wao hutolewa moja kwa moja na Baba huku mwingine akitoka kwa Baba kupitia mpatanishi.

Kwa mtazamo huu, Mwana pekee ndiye anayeweza kudai cheo cha kuzaliwa pekee, na uhusiano wa Roho na Baba hauathiriwi kwa vyovyote na ukweli kwamba anapata uhai wake kutoka kwake kupitia Mwana. Yote haya ni ya milele, si viumbe vilivyoumbwa. Kwingineko Gregory anamzungumzia Mwana kama anayehusiana na Roho kama sababu ya athari na anatumia mfano wa mwenge unaotoa mwanga wake kwanza ili kugusa mwenge mwingine na kisha kupitia mwenge huo hadi wa tatu ili kuonyesha uhusiano wa watu hao watatu.

Ni wazi kwamba fundisho la Gregory kwamba Mwana hufanya kazi kama wakala, bila shaka katika kujitiisha kwa Baba ambaye ndiye chanzo cha Utatu katika uzalishaji wa Roho. Baada yake fundisho la kawaida la kanisa la mashariki ni kwamba msafara wa Roho Mtakatifu unatoka kwa Baba kupitia Mwana. Kama ilivyoielezwa na Wakapadokia, wazo la msafara wa pande mbili kutoka kwa Baba kupitia Mwana halina dalili yoyote ya kujitiisha kwa sababu mpangilio wake ni utambuzi wa moyo wote wa bahari moja ya roho.

Roho ni wa kiini kimoja na Baba na Mwana. Kwa maneno mengine, Roho pia ni Mungu ilhali kuna Mungu mmoja tu. Wakapadokia na Utatu, kilele cha maendeleo ambayo tumekuwa tukisoma kilikuwa uthibitisho wa imani ya Nikea katika baraza la Constantinople mnamo 381.

Wakati huu, ukamilifu wa Roho na wa Mwana uliidhinishwa rasmi. Theolojia ambayo ilitawala kama ilivyoonyeshwa na Wakapadokia wakubwa wenyewe na walimu kama Didimasi kipofu na Evagrius. Pontiko anaweza kuelezewa kwa usawa kama kiini cha Athanasius. Ni kweli kwamba mtazamo wao ulikuwa tofauti kidogo na ule wa kuibuka

kwake kutoka kwa mapokeo ya bahari ya homo; ilikuwa kawaida kwamba wanapaswa kufanya hypostases tatu badala ya kitu kimoja cha kimungu kuwa mahali pao pa kuanzia.

Kama Athanasius, walikuwa mabingwa wa bahari ya homo ya Mwana na ya Roho. Kiini cha fundisho lao ni kwamba uungu mmoja upo kwa wakati mmoja, na ndicho kinachoutofautisha na ufalme wa modalisti au modalisti ambao ulishikilia kwamba Mungu yupo kama Baba Mwana na Roho kwa mfululizo. Kiini cha fundisho lao ni kwamba uungu mmoja upo kwa wakati mmoja katika aina tatu za kuwa au hypostases.

Kwa hivyo Boswell anasema, "Kila kitu ambacho Baba ni kama kinavyoonekana katika Mwana na kila kitu ambacho Mwana anaona kwamba Mwana ni wa Baba, Mwana kwa ukamilifu wake hukaa ndani ya Baba na kwa upande wake anammiliki Baba kwa ukamilifu ndani yake mwenyewe. Hivyo, umbo la mwana ni umbo na uwasilishaji ambao baba anajulikana nao na umbo la baba linatambuliwa katika umbo la mwana. Hapa tuna fundisho la urithi mwenza au kama lilivyoitwa baadaye perichoresis ya nafsi za kimungu.

Uungu unaweza kusemwa kuwa upo bila kugawanyika katika watu waliogawanyika na kuna utambulisho wa asili katika nafsi tatu. Watatu wana asili moja yaani mungu ardhi na umoja akiwa baba ambaye watu wanao fuata wanahesabiwa na kwake. Ingawa unyenyekevu wote haujatengwa, baba anabaki machoni pa Wakapadokia kama chanzo cha kichwa cha uungu.

Huo ndio Ukristo wa Mashariki hadi leo. Wazo ni kwamba yeye huwasilisha nafsi yake kwa watu wengine wawili, na hivyo inaweza kusemwa kuwa anasababisha, lakini hii ni utoaji wa milele wa uhai. Ili kuelezea jinsi dutu moja inavyoweza kuwepo kwa wakati mmoja katika watu watatu, wanavutia mfano wa ulimwengu na maelezo yake.

Kwa mtazamo huu, kila moja ya hypostases za kimungu ni usia au kiini cha uungu kinachoamuliwa na sifa yake inayofaa ya upekee. Kwa sifa hizo za msingi za upekee ni ubaba Baba, uwana Mwana, na nguvu ya utakaso au utakaso wa roho. Wakapadokia wengine wanazifafanua kwa usahihi zaidi kama katika uzao. kutozaliwa Baba uzao kuzaliwa Mwana na utume au maandamano ya Roho.

Kwa hivyo tofauti ya watu inategemea asili yao asili ya milele ndani ya uungu na uhusiano wa pande zote. Kwa hivyo Wakapadokia walikuwa wamechambua njia ambazo dutu moja isiyogawanyika ya kimungu husambaa na kujionyesha na kwa hivyo walikuja kuitwa njia za kuwa. Katika lugha ya kisasa, dutu nzima isiyobadilika ikiwa katika mchanganyiko ni sawa na kiumbe kizima kisichobadilika cha kila mtu.

Upekee ni jinsi tu dutu inayofanana inavyowasilishwa kwa uwazi katika kila mtu mmoja mmoja . Kwa hivyo Wakapadokia walikuwa wamechambua dhana ya hypostases hypostasis kwa undani zaidi kuliko Athanasius. Madai kwamba walikuwa waumini wa utatu ni ya kipuuzi na yanapaswa kukataliwa.

Mchango wa Mtakatifu Augustine 354 hadi 430, baba mkuu wa kanisa la kwanza na labda Mkristo mwenye ushawishi mkubwa zaidi katika historia ya kanisa, angalau kupitia Matengenezo ya Kanisa, kwa Luther na Calvin wote walimwona kama mwalimu wao. Hata hivyo, ni Augustine aliyeipa utamaduni wa Magharibi wa Wakapadokia umbo lake. Hata hivyo, ni Augustine aliyeipa utamaduni wa Magharibi umbo lake la ukomavu na la mwisho.

Maisha yake yote kama Mkristo, alikuwa akitafakari tatizo la Utatu, akielezea mafundisho ya kanisa kwa waulizaji na kuyatetea dhidi ya mashambulizi. Labda kazi yake kubwa zaidi ni mjadala mrefu na wa kina unaojulikana kama Detrinitate on the Trinity, ambao aliweka pamoja katika tarehe tofauti kati ya 399 na 419. Anakubali bila shaka ukweli kwamba kuna Mungu mmoja ambaye ni Utatu na kwamba Baba, Mwana, na Roho kwa wakati mmoja ni tofauti na muhimu kwa kiasi kikubwa katika kiini, na maandishi yake yamejaa taarifa za kina kuhusu hilo. Hajaribu kuthibitisha popote; hata hivyo, ni ufunuo ambao, kwa maoni yake, maandiko yanatangaza karibu kila ukurasa na ambao imani ya kikatoliki, imani ya ulimwengu wote, inawapa waumini.

Huu ni mfano bora wa kanuni yake kwamba imani lazima itangulie uelewa. Kanuni iliyofanywa maarufu zaidi na Anselm lakini kama kawaida chanzo chake ni Augustine. Ingawa ufafanuzi wa Augustine wa imani ya utatu ni wa kimaandiko katika dhana yake yote ya mungu kama mtu kamili kuwa rahisi na asiyegawanyika akipita kategoria huunda usuli wake wa kila wakati.

Kwa hivyo, tofauti na desturi iliyomfanya baba aanzie, desturi ya Mashariki aliyoianzisha, anaanza na asili ya kimungu yenyewe. Viambatisho kadhaa vinafuata kutokana na msisitizo huu juu ya umoja wa asili ya kimungu. Tutachunguza haya zaidi kesho Ninatoa tu mihtasari katika hotuba yetu inayofuata Namaanisha nitatoa tu mihtasari sasa.

Hii inasababisha tofauti hii ya watu ambayo Augustine anaona imejikita katika uhusiano wao wa pamoja ndani ya uungu. Tatu, Augustine alikuwa akichanganyikiwa kila mara kuelezea msafara wa roho ni nini au wapi unatofautiana na kizazi cha Mwana. Mwishowe, mchango wa asili zaidi wa Augustine katika theolojia ya utatu ni matumizi yao ya mifano kutoka kwa muundo wa roho ya mwanadamu.

Kazi ya haya, ikumbukwe, si kuonyesha mungu bali utatu. Kwa mtazamo wake, ufunuo unatufundisha hivyo ili kuongeza uelewa wetu wa fumbo la umoja kamili na

bado tofauti halisi kati ya hayo matatu. Mungu akipenda, tutachunguza mafundisho ya Augustine, ambayo yanawakilisha taji la theolojia ya utatu ya Magharibi, katika hotuba yetu inayofuata.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia halisi, au Mungu. Hii ni kipindi cha 4, Sauti za Kihistoria kuhusu Utatu, Karne ya Tatu, na Utangulizi wa Augustine.